

Chasunas

Show# 320 | May 1st 2021

יום של שלמה מסכת חולין פרק א סימן מח

עוד כתב בתשוב' מהר"ם (דפוס קרימונה סימן רמ"ט) וז"ל, וששאלת אם אדם שפגעה בו מדת הדין שנפלו לו זרועותיו ראוי להיות ש"ץ, פשיטא דראוי וראוי הוא, ואדרבה מצוה מן המובחר, דמלך מלכי המלכים חפץ להשתמש בכלים שבורים, ולא כדרך שרים בשר ודם, שנאמר (תהלים נ"א י"ט) לב נשבר וג', דאין נפסל במומין אלא כהנים עכ"ל, ואני אבוא אחריו למלא את דבריו, דהא אפי' לויים שעבודתן בשיר בשילה ובית עולמים, אפ"ה אין נפסלין אלא בקול, כמ"ש לעיל, כ"ש ש"ץ שלנו:

שו"ת מהר"ם מרוטנברג

עח (תתרסו)

וששאלת על אדם שפגעה בו מדת הדין ונפל זרועו אם ראוי להיות שליח ציבור.

פשיטא דראוי וראוי הוא, ואדרבה מצוה מן המובחר, דמלך מלכי המלכים הקב"ה חפץ להשתמש בכלים שבורים ולא כדרך מלך הדיוט בשר ודם, כדכתיב לב נשבר ונדכא יי' לא תבזה [תהלים נא, יט], את דכא ושפל רוח [ישעיה נז, טו], דאין נפסל במומין אלא כהנים לעבודה:

רמב"ם הלכות שבת פרק ב הלכה ג

כשעושים דברים האלו אין עושין אותן לא ע"י גוים ולא ע"י קטנים ולא ע"י עבדים ולא ע"י נשים כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם, אלא על ידי ג גדולי ישראל וחכמיהם, ואסור להתמהמה בחילול שבת לחולה שיש בו סכנה שנאמר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ולא שימות בהם, הא למדת שאין משפטי התורה נקמה בעולם אלא רחמים וחסד ושולם בעולם, ואלו המינים שאומרים שזה חילול שבת ואסור עליהן הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף עט עמוד א

אמר, שלשה סימנים יש באומה זו: הרחמנים, והביישנין, וגומלי חסדים; רחמנים, דכתיב: ונתן לך רחמים ורחמך והרבך; ביישנין, דכתיב: בעבור תהיה יראתו על פניכם גומלי חסדים דכתיב למען אשר יצוה את בניו וגו'.

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מה

ואמנם היות השמירה והסבוב סביב למקדש תמיד, הוא לכבד אותו ולפארו ושלא יהרסו הסכלים גם כן והטמאים אליו ולא בעת האניות וכל מי שלא רחץ גופו כמו שיתבאר, ומכלל הדברים המביאים להגדיל המקדש ולפארו עד שיגיע לנו יראה ממנו, שלא יבא אליו לא שכור ולא טמא ולא מי שלא רחץ ראשו רצוני לומר פרוע ראש וקרוע בגדים, ושכל עובד יקדש ידיו ורגליו, ולהגדיל הבית עוד הגדיל מעלת עובדיו ונבדלו הכהנים והלויים, וצוה להלביש הכהנים בגדים נאים ומלבושים יפים וטובים בגדי קדש לכבוד ולתפארת, ושלא ישמש בעבודה בעל מום, ולא בעל מום לבד אלא הכעורים ג"כ פוסלים בכהנים כמו שהתבאר בתלמוד זאת המצוה, ומפני שההמון לא יגדל אדם אצלם בצורתו האמתית אלא בשלמות איבריו ויופי בגדיו, והמכוון שתהיה לבית גדולה ותפארת אצל הכל.

ספר החינוך פרשת אמור מצוה רפז

שלא ניתן מום בקדשים וכו' משרשי המצוה, לפי שיהיה בזה בזיון הקדשים, וכבר כתבתי כמה פעמים התועלת הנמצא בהתיקר כבוד בית המקדש ומשרתיו וקרבתיו אל לב בני אדם.

רמ"א אורח חיים הלכות קריאת ספר תורה סימן קמז סעיף א

י"א אם המעיל בצד אחד פשתן ובצד אחד משי, צריך להפך ד המשי לצד הספר ולגלול, ולא נהגו כן.

באור הגר"א אורח חיים סימן קמז סעיף א

ולא נהגו כן. וכן עיקר לדינא דמשם אין ראייה כיון דנראה וראיה מאחר הדלתות שלא היה טוח בזהב כמ"ש בפ"ד דמדות וכן מתפלין ומזוזות דא"צ שרטוט ומסקנא דמזוזה צריכה שרטוט משום דנבדקת פעמים בשבוע משא"כ בתפילין דאינן נבדקין לעולם:

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק לב

והתשובה על אלו השאלות השלש וכל מה שהוא ממינם תשובה אחת כוללת, והיא שהאותות כלם אף על פי שהם שנוי טבע ישנה השם איש אחד מאישי הנמצאות, אך טבע בני אדם לא ישנה השם כלל על צד המופת,

ומפני זה השרש הגדול אמר מי יתן והיה לבבם זה וגו', ומפני זה באר המצוה והאזהרה והגמול והעונש, וכבר בארנו זאת הפנה במופתים במקומות רבים מחבורינו, ולא אמרתי זה מפני שאני מאמין ששנוי טבע כל אחד מבני אדם קשה על השם יתעלה, אך הוא אפשר ונופל תחת היכולת, אלא שהוא לא רצה כלל לעשות זה ולא ירצהו לעולם כפי הפנות התוריות, ואלו היה מרצונו לשנות טבע כל איש מבני אדם למה שירצהו יתעלה מן האיש ההוא, היה בטל שליחות הנביאים ונתינת התורה כלה. ואשוב אל כונתי ואומר כי כאשר היה זה המין מן העבודה רוצה לומר הקרבנות על צד הכונה השניה, והצעקה והתפלה וכיוצא בהן ממעשה העבודות יותר קרובות אל הכונה הראשונה והכרחיות בהגיע אליו, שם בין שני המינים הפרש גדול, והוא שזה המין מן העבודה רוצה לומר הקרבת הקרבנות, אף על פי שהם לשמו יתעלה, לא חייב עלינו כמו שהיה בתחלה, ר"ל שנקריב בכל מקום ובכל זמן, ולא שנעשה היכל באשר יזדמן, ושיקריב מי שיזדמן החפץ ימלא את ידו, אבל נאסר כל זה עלינו והושם בית אחד אל המקום אשר יבחר ה', ואין מקריבין בזולתו, אמר השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה, ולא יהיה כהן אלא זרע המיוחד, כל זה הענין למעט זה המין מן העבודות שלא יהיה ממנו אלא מה שלא גזרה חכמתו להניחו לגמרי, אבל התפלה והתחנה היא מותרת בכל מקום, כל מי שיזדמן, וכן הציצית, והמזוזה, והתפילין, וזולתן מן העבודות הדומות להן, ובעבור זה הענין אשר גליתי לך נמצא הרבה בספרי הנביאים שמוכיחים בני אדם על רוב השתדלותם והתחזקם להביא הקרבנות, ובארו להן שאינן מכוונין לעצמן כוונת צריכה מאד, ושהשם אינו צריך אליהם, אמר שמואל החפץ לה' בעולות וזבחים כשמע בקול ה', ואמר ישעיה למה לי רוב זבחיכם יאמר ה', ואמר ירמיה כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציאי אתם מארץ מצרים על דברי עולה וזבח, כי אם את הדבר הזה צויתי אותם לאמר שמעו בקולי והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם, וכבר הוקשה זה המאמר בעיני כל מי שראיתי דבריו או שמעתים, ואמר איך יאמר ירמיה על השם שלא צונו בדברי עולה וזבח ורוב המצות באו בזה, אמנם כוונת זה המאמר הוא מה שבארתי לך, וזה שהוא אמר שהכונה הראשונה אמנם היא שתשיגוני ולא תעבדו זולתי והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם, וזאת המצוה בהקרבה וכיון אל הבית, אמנם היתה בעבור שתעלה בידיכם זאת הפנה ובעבורה העתקתי אלו העבודות לשמי עד שימחה שם עבודה זרה ותתקיים פנת יחודי, ובאתם אתם ובטלתם התכלית ההיא והתחזקתם במה שנעשה בעבורה, והוא שאתם ספקתם במציאותי, כחשו בה' ויאמרו לא הוא, ועבדתם עבודה זרה וקטרתם לבעל והלוך אחרי אלהים אחרים ובאתם אל הבית וגו', ונשאתם מכונים אל היכל ה' ומקריבים הקרבנות אשר לא היו מכוונים כונה ראשונה, ולי בפירוש זה הפסוק פנים אחרים והוא מביא לזה הענין בעצמו אשר זכרנוהו, והוא שכבר התבאר בכתוב ובקבלה יחד שתחלת מצוה שנצטונו בה לא היו בה דברי עולה וזבח כלל, ואין צריך שתטריד כלל שכלך בפסח מצרים, כי היא היתה לסבה מבוארת גלויה כמו שאני עתיד לבאר.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף כא עמוד ב – דף כב עמוד א

ת"ר: וראית בשביה - בשעת שביה, אשת - ואפילו אשת איש, יפת תואר - לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע,

מוטב שיאכלו ישראל בשר תמותות שחוטות ואל יאכלו בשר תמותות נבילות.

העמק דבר דברים פרק יט פסוק ו

ולו אין משפט מות כי לא שנא וגו'. מפרש במכות ד"י בגואל הדם הכתוב מדבר, שאין לו משפט מות על שהרג את הרוצח בשוגג, והטעם כי לא שנא וגו', פירש"י שם דמוסב על ראשו שהרוצח לא היה שונא וגו', ויותר נראה פי' הריטב"א שם שקאי על הגוה"ד שלא היה שונא להרוצח תחלה, אלא לבבו חם ומביאתו לידי כך, וה"ז כמו שלבו אונסו, וכדומה אי' בכתובות דנ"א ב' יצרא אלבשה, ולא מיקרי רצון, ומש"ה יש לחוש לכך, שלא יירא גואל הדם לעצמו ויהרוג את השוגג:

ספרי דברים פרשת שופטים פיסקא קנו

ואמרת אשימה עלי מלך, רבי נהור"י אומר הרי זה דבר גניי לישראל שנאמר כי לא אותך מאסו כי אותי מאסו ממלוך עליהם.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לג עמוד ב

אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא. כל יומא הוה מייתי להו דביתהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי. כי תקיף גזירתא, אמר ליה לבריה: נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לן. אזלו טשו במערתא. איתרחיש ניסא איברי להו חרובא ועינא דמיא. והוו משלחי מנייהו, והוו יתבי עד צוארייהו בחלא, כולי יומא גרסי, בעידן צלויי לבשו מיכסו ומצלו, והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו. איתבו תריסר שני במערתא. אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר: מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתיה? נפקו. חזו אינשי דקא כרבי זרעי, אמר: מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה! כל מקום שנותנין עיניהן - מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם? חיזרו למערתכם! הדור אזול. איתבו תריסר ירחי שתא. אמרי: משפט רשעים בגיהנם - שנים עשר חדש. יצתה בת קול ואמרה: צאו ממערתכם! נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר - הוה מסי רבי שמעון. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה. בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה: הני למה לך? - אמר להו: לכבוד שבת. - ותיסגי לך בחד? - חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. - אמר ליה לבריה: חזי כמה חביבין מצות על ישראל! יתיב דעתייהו. שמע רבי פנחס בן יאיר חתניה ונפק לאפיה, עייליה לבי בניה הוה קא אריך ליה לבישריה, חזי דהוה ביה פילי בגופיה, הוה קא בכי, וקא נתרו דמעת עיניה וקמצוחא ליה. אמר לו: אוי לי שראיתך בכך! - אמר לו: אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך - לא מצאת בי כך. דמעיקרא כי הוה מקשי רבי שמעון בן יוחי קושיא - הוה מפרק ליה רבי פנחס בן יאיר תריסר פירוקי, לסוף כי הוה מקשי רבי פנחס בן יאיר קושיא - הוה מפרק ליה רבי שמעון בן יוחי עשרין וארבעה פירוקי.

Selected audio from our listeners

Answers to the Questions

Answers to the Question 1 *click here*

Answers to the Question 2 *click here*

Answers to the Question 3 *click here*

Answers to the Question 4 *click here*

Answers to the Question 5 *click here*

Answers to the Question 6 *click here*

Answers to the Question 7 *click here*

Answers to the Question 8 *click here*

Answers to the Question 9 *click here*

Answers to the Question 10 *click here*

Answers to the Question 11 *click here*

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Comments on the show 4 *click here*

Comments on the show 5 *click here*

Comments on the show 6 *click here*

Comments on the show 7 *click here*

Comments on the show 8 *click here*

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

Hello,

I wanted to write in to answer the riddle of the week. While I am at it, I also want to thank Rav Lichtenstein and everyone who helps put the show together. It gives me tremendous insight and has been a great source for bringing meaningful discussions to my non-religious colleagues in Tel Aviv. Thank you and much bracha and hatzlacha!!

Feivel Weisman

Here is the riddle of the week.

It is forbidden to derive any benefit from the fruit of the 1st three years of a tree. This is called ערלה – orlah. If so, what good was the miracle?

One of my Rebbaim from Ohr Somayach, Rav Yaffe, shared a few answers in an email to me:

1. Perhaps it was not a new tree, but rather an old tree which Hashem relocated from someplace else. In this case the three years do not have to be restarted (see Orlah 1:3).
2. The laws of ערלה only apply to things which grow naturally. The Radak (Melachim II 4:7) says that the olive oil created in the story of Elisha was not chayiv in ma'asros for this reason.
3. On the word ונטעתם (Vayikra 19:23), the Sifra says פרט לעולה מאליו. This teaches that only something planted (as opposed to something that grows on its own) is assur because of orlah. See the Shulchan Aruch (YD 294:27) that a tree which grows by itself is exempt from orlah. The carob tree here just appeared. [Rav Shteinman]
4. A tree that grows in rocky terrain is exempt from orlah. It could be that the cave was rocky.

5. Foods that are not (so) fit to eat are not included in the issur of orlah (Orlah 1:7). Rambam (מעשרות 1:9) says that carobs are not obligated in ma'aser (מן התורה) since most people do not eat them. [Eshkol Yosef]
6. Midoraisa forbidden food is only assur to eat in a normal manner. Perhaps they ate these carobs שלא כדרך אכילה (abnormally) for three years. This would normally be forbidden midrabbanan. But in this situation, it was allowed.
7. There is an opinion (see Rashi on Sotah 43ב קלא ד"ה) that orlah only applies to an entire orchard (like כרם רבעי), not just one tree. Perhaps Rashbi ruled this way.
8. Sometimes it's difficult to know if something is considered a tree (and subject to the laws of orlah) or a vegetable. The Radbaz (3:531) says that if it gives fruit the first year, then by definition it isn't a tree. This is very relevant to the status of several products including papaya. We can answer that Rashbi considered this carob tree to not be classified as an אילן (unlike other carob trees). This tree was obviously intrinsically a different חפצא (product).
9. Perhaps he ate these carobs at an early stage of growth. This is before it became בוסר. There is no orlah on this fruit (Orlah 1:7).
10. Perhaps Hashem created this as an old tree with fruit. This is also how He created the world (RH 11a).

Thank you for your incredible show

Regarding the question of why there was no issue of Orlah with the carob tree, I was thinking that orlah only applies to a tree that was planted naturally, not one that was miraculously created for a specific purpose.

But I found the following Tosefta (with Torah Temimah) that would answer our question:

ונטעתם. פרט לעולה מאליו שפטור מערלה (תוספתא ערלה פ"א) ובמשנה ב' פ"א דערלה איתא להיפך, דעולה מאליו חייב בערלה, וכתבו המפרשים דהמשנה איירי בעולה מאליו בישוב, והתוספתא איירי בעולה מאליו במקום יערים ומדבר. וטעם החלוק נראה דבמקום ישוב יש יותר לתלות שבאיזה זמן מן

הזמנים נטעו בזה המקום, משא"כ ביערים ומדבריות, אמנם לפי"ז צ"ל דבחו"ל פטור לעולם אפילו בישוב, כיון דאפשר שיעלה גם מאליו ממש, וראיה דעולה גם במדבריות, וא"כ עכ"פ ספיקא הוי, וספק ערלה בחו"ל מותר כמשכ"ל. אמנם הרמב"ם בפ"י ה"ה ממע"ש לא כתב החילוק בין ישוב למדבר אלא בין רשות היחיד לרה"ר, וכ"מ בתוספתא, ולא נתבאר לי היטב טעם לחילוק זה. .

(Torah Temimah - Vayikra 19:23)

Zev Landerer

Hi,

Below are ten answers to this week's riddle (in addition to the pikuach nefesh answer), almost all of which are quoted in the name of more than one person and some of which can be "combined" nicely with others:

- 1) The Yerushalmi (Orla 1b) and the Rambam (Hilchos Maaser Sheni 10:5) state that a tree that grows on its own in non-arable land/in reshus harabim is patur from orla. In this case, the tree "grew on its own" away from civilization in a cave, so it would be patur.
- 2) A carob tree is known to take a long time (per the gemara in Taanis 23a involving Choni Hame'agel approximately 70 years, and certainly well more than 3 years) to grow and bear fruit. Thus, when Rabbi Shimon and his son saw it fully grown, they safely assumed that it was well past its orla years.
- 3) The only reason the Talmud Bavli says that a tree that grows on its own is chayav in orla is because of mar'as ayin, and we see from Chullin 41b that (at least in some situations) Rabbi Shimon does not worry about mar'as ayin. So he would have held that the tree, which grew "on its own", would be patur. And since it's just him and his son in the cave there wouldn't be mar'as ayin in this particular situation regardless.
- 4) Carobs aren't considered "ma'achal adam" (perhaps this answer appeals to you given your expressed distaste for them) and thus are not chayav in orla.
- 5) The gemara does not actually saw that a carob tree ("ilana d'charuva") was created, only a carob ("charuva"). So perhaps there was no tree at all to be chayav in orla; only miraculously generated carobs.

6) The pasuk in Kedoshim that obligates orla says "u'ntatem"--and you will plant. In this case, the tree wasn't "planted" at all; it was miraculously created.

7) The Zohar in Kedoshim explains that the reason for orla is that the tree requires a "tikkun" which cannot be done within three years of the tree being planted. Since this tree was created miraculously by Hashem, it must have been perfect and did not require such a tikkun.

8) This tree, which was able to "grow" in a dark cave, clearly didn't pull its resources from the ground. So it's akin to a tree that pulls its resources from chutz la'aretz and not considered chayav in orla.

9) The Tosefta (Orla 1:4) states that a tree that was made hekdesch by its owner is patur from orla. This tree, which was provided miraculously, is similar (since it was provided by Hashem) and thus also patur.

10) Rabbi Shimon held like those who are quoted in Brachos 35a as saying that orla only applies to a full vineyard ("kerem reva'i), and not to a single carob tree.

Best,

David Birnbaum

Carob trees take more than three years to give fruits!

Maybe could have said otherwise that it is pikuach nefesh.

Thx

Yitzi mendlowitz

שמעתי ליישב ע"פ הרמב"ם בפרק י מהלכות מעשר שני ונטע רבעי הלכה ו ז"ל: העולה מאליו במקום
טרשים פטור, אפילו הנוטע במקום שאינו יישוב פטור.

ובדרך אמונה כתב: והעיקר תלוי אם עומד למאכל וכל שהוא רחוק מיישוב בנ"א שאין כדאי ליטפל לילך שם בשביל הפירות הוא פטור בין שנטעו בין שעלה מאליו, עכ"ל.

וכאן הרי הוא עולה מאליו במקום שאינו מן היישוב.

Thank you for the wonderful show, I enjoy it weekly for the past two years!

Greatly enjoy your podcast! You are providing a great resource for Klal Yisroel!

1. According to the Rambam, עולה מאליו, is patur in reshus harabim. (פ"י מע"ש הלכה ה)

2. Rav Chaim Kanievsky in Derech Emunah, (שם הלכה ו) say that even according to those that hold not like the Rambam it has a din of מקום תרשים, that is not דרך בני אדם, so everyone would hold it is patur.

3. He also has another תירוץ that it is like the case of bringing a full grow plant from חוץ לארץ since it came al pi nes and ready to eat right away.

Tizku lemitzvos!

Noah Burton

Since it takes 70 years for a carob tree to fully grow. Since it was fully grown it has a Din of 70 years old thus, it wouldn't require a Chiyuv Orlah.

Avrohom Friedman

Miami Beach, Florida

Thank you for the amazing programs you provide. In regard to this week's question. Stuff that grows by itself on public property is exempt from the rules of Orlah Radvaz on the Rambam. You can also say something that comes through a Neis may not be

subject to the law of Orlah. I would also suggest that the same way Hashem made the tree it could have been created as older than 3 years old

Yehuda Appelbaum

I'd like to suggest an answer to the riddle.

Orlah is a prohibition against eating fruits the first three years from when the tree is planted.

The Maharsha in Shabbos (33b) says that a carob tree normally doesn't produce fruit until it's 70 years old, but there was an exception and a *ora* occurred, allowing the tree to produce fruit immediately. However, being that this was a tree that by nature does not produce fruit its first three years it is therefore *Pattur* from the *Issur Orlah*.

Mo Cohen

Comments on the Show

I would like to reply to Shloimie Dachs questions as to why weddings and not kitchens, cars, etc. and aren't we all adults?

Weddings are fundamentally different because they involve 2 sides, 2 families. If you can't afford a fancy car then you don't buy one. It is your decision. But a wedding is a joint effort between the 2 families who don't really know each other. It is very difficult to say to your *Mechutan* you can't afford to spend that much money on whatever. It's embarrassing and you want your child to start off the relationship on the right foot. Therefore, it is much harder to say no and many times people feel they have no choice but to spend the money in order not to *Shterr* the *Shidduch*. Also, many times the 2 sides don't really know what the other side can afford. All you know is what they project. So they don't even know that you really can't afford it.

Ari Shapiro

Shalom uVracha.

I was going to write to you last night about this but just couldn't in light of the tragedy on Lag b'omer. Everyone inured should be healed and people who lost relatives should be comforted from שמנים.

There is a ton to discuss about the topic of weddings and finances, and I have married off two children and have what to say, and I also got married in a "foreign" city and only had a handful of friends present, but mostly won't.

I only want to comment on one point you said. You said if you have a friend you haven't seen in a month and would have to say a Shehecheyanu upon seeing him, you should not invite him to the wedding.

I get your point, but if it is a friend you would say Shehecheyanu upon seeing, he must be a really good friend and that is really someone you probably should invite. You don't just say Shehecheyanu upon seeing anyone - only for very close friends.

Kol Tuv

Rafi Goldmeier

R' Dovid,

I just listened to the episode about wedding costs/sizes. I guess not having the desire to risk spending more than I can afford makes it hard for me to understand those who do.

And for people to invite those who the chosson & kallah don't even know...

People who aren't family or actual close friends... There could always be a sheva berachos or reception even a couple of weeks or month before or after the wedding - low key and not too expensive in order to introduce the couple to others, for

people who have known the chosson for years to meet his new partner in life, and vice versa.

One thing struck me during the interview with Shloimy Dachs. Mention was made of tzedaka and helping those who can't afford to make a wedding, etc. But guess what? The "poor" probably can afford making weddings... just not of the type/size that the big machirs (or wannabes) consider standard.

Actually, I've wondered how, in places where the cost of living is high, rabbis and teachers can afford to live (let alone all sorts of regular workers making minimal wages).

Thanks, Kol Tuv, etc.

Gavriel / Geoffrey Kuritzky

Always enjoy your show.

Regarding the point Shlomie Dachs made that people need to be grown up adults, I disagree with his point (and metaphor) albeit sympathetic that it's his Parnosso that is on the line, not mine...

Here is why it's not like kitchen improvements or auto purchases:

Kitchen improvements is indeed liable to the maturity of a couple to only buy what they can afford. The problem with weddings are that there is another couple in the equation which naturally are often more sensitive to fulfilling their own dreams in making the party they dream of than being sensitive to the abilities of their mechutanim.

Thus, it's indeed appropriate in an am of baishonim, rachmonim and gomlei chassidim to create a culture where the masses don't feel their back being against the wall based on societal norms. Make the other mechutan defend the need to overspend. Not the middle class mechutan defend balancing his budget.

Great show as always. Hatzlocho rabbo.

P.S. i also feel it's silly to say that it's to the benefit of the community to overspend because it creates parnosso, a \$30,000 hole in the budget of the baal simcha may create \$5,000 of profit opportunity for vendors, thus a \$25,000 net societal loss. Let's focus on more efficient spending with more rational societal benefit when money is spent in the wrong businesses with the figurative gun to the head of the spender. And you certainly don't borrow obscene amounts of money to sustain hemishe business.

Good morning,

I enjoy your discussions immensely.

Rav Shamshan Refael Hirsch in Parshas Emor I believe, has a profound take on this issue. I gave a shiur on this. Why a Melech/Navi was required to be good looking.

Reb Shamshan Refael Hirsch basically says that just like a Korban needs to be a Shaleim, and not a baal mum, since we need to give the cream of the crop to HKBH, like Hevel did, so too the representative of Klal Yisroel must represent the best of our Klal, and not be a baal mum. It was not a diyun in the person, it is a diyun of representing the Klal, which requires shleimus.

Keep shteiging!

Meir Fried

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סז עמוד ב

תנו רבנן: די מחסורו - אתה מצווה עליו לפרנסו, ואי אתה מצווה עליו לעשרו; אשר יחסר לו - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. אמרו עליו על הלל הזקן, שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו; פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו, ורץ לפניו שלשה מילין.

קלג אדחות חיים ומנהגים

החותמים מהר"י קארה וה"ר יחיא בן שלמה אביץ, וה"ר דוד בכ"ר אברהם צאלח.

(תרגום)

והוא שמסיבות ליל מוצאי שבת וליל חמישי יבטלו ולא יזמין החתן אלא ליום חמישי בלבד לתגלחה ולאירוסין וסעודת מצוה בלבד. והזמנת החתונה תשאר כפי המנהג. וכן יום דביעי של הנשים ומסיבת הלילה של הנשים יתבטלו. ולא תהיה הזמנת הנשים אלא לקבלת פני הכלה וליום ראשון למי שיש בידו יכולת לכך. בתנאי שיבטל חלוק הצמוקים וזולתם בשעת הקבלה וביום ראשון. ולא יהיה שום חלוק באלו הזמנים, חוץ ממה שמחלק החתן וכלתו. וכן בית הכלה לא יזמינו נשים אלא ביום חמישי כנהוג, ולא ייראה שם חלוק ממתקים כלל. והזמנת החתן לבית הכלה יהיה בסעודת אירוסין בלבד. אבל הזמנת יום שלישי אסורה לאנשים וכ"ש לנשים. וחגיגות הבקור אצל הכלה אסורות, ולא ילבישו את הכלה בתכשיטין המיוחדים ביום השבת כלל מפני הפריצות הנגרמת על ידי כך. ובשבעת ימי המשתה אם דבו ללכת להתקבץ אצל החתן רעיו ומיודעיו לשם שמחת חתן וכלה כדי שדא ישב לבדו מצוה היא בידם. ואם רצה להזמין אורחים בשבעת ימי המשתה אין עליו מניעה בכך אם יש לו יכולת. בתנאי שלא יעשה סעודות גדולות אלא עד כדי עשדה בכל יום לא יותר. ואפילו עשיר וידו משגת שלא לבייש את מי שאין לו, וכל זה מקדי מצוה ובכלל שמחת חתן וכלה הוא. אבל חוץ מזה לא יזכר ולא ישמע מהיום והלאה וכו'... על התקנה ועל השבועה.

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ח עמוד ב

מאי רבן גמליאל? דתניא: בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממיתתו, עד שהיו מניחים אותו ובורחין, עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות בעצמו, והוציאווה בכלי פשתן, ונהגו כל העם אחריו להוציא בכלי פשתן. אמר רב פפא: והאידנא נהוג עלמא אפילו בצרדא בר זוזא.

מופת הדור תולדות נודע ביוהדה עמוד לח

ביום החתונה או הרשות ביד כל אדם לקחת מנגנים, אבל לא ירבה מספרם יותר מארבעה. לסעודת נשואין אל יקראו רק חמשה עשר אנשים ושש נשים, חוץ משארי בשר הקרובים. והאנשים אשר ישלמו מס משלש מאות כסף ומעל, המה יכולים לסדר את השלחן כנפשם, אבל אך לא בלאקס ופארעלדין, וגם לא בכלים מכדים שונים היקרים ביותר, אולם אלה אשר ישלמו שש מאות כסף לשנה יכולין להתנהג בסעודת נשואין ביד רחבה בלי מצרים, בכל זאת נפן בעצתנו גם אל פני העשירים, לתת מדה וקצב להמותרות היתרות, בכדי שלא לבייש את מי שאין ידו משגת, וגם לחוס על ממונם, ולא יכלו כחם להבל, ולריק כל יגיעם בהוצאות עודפות.

שו"ת חתם סופר אבן העזר ח"א סימן קכב

וע"ז מייתי ש"ך דברי ב"ח ממנהג קראקא שאחר בעילת מצוה פוסקים מלומר שהשמחה במעונו ואשר ברא והרב ב"ש סי' ס"ב ס"ק ז' השיג על הב"ח והש"ך דהא מדינא דהש"ס בתולה נבעלת ליל ה' ומברכין כל ז' וראיתי קדוש א' מדבר ה"ה הגאון בית מאיר שכל' והב"ש לא הקשה ארוקח דלא הזכיר רק שהשמחה במעונו פוסקים מלומר והטעם משום דהשתא בעו"ה ערבה כל שמחה וכמו שכל' סוף הסי' שבזה"ז אין מברכי' שהשמחה במעונו כל י"ב חודש מטעם זה א"כ בימי הרוקח לא ברכו רק יומא קמא דאמרי' במ"ק עיקר שמחה חד יומא אבל הב"ח הוסיף שלא לברך גם אשר ברא ע"ז השיג ב"ש אלו דברי הגאון זצ"ל ואני אומר אין זה כדי להשיג דכיון דטעמא משום ערבה שמחה בעו"ה א"כ פשיטא דלאו דוקא שהשמחה במעונו אמר הרוקח שאין מברכי' אלא מכ"ש אשר ברא ששון ושמחה גילה רינה דיצה וחדוה והשתא שהשמחה במעונו דקאי אמעונו של הקדוש ברוך הוא אמרי' דערבה שמחה ק"ו בן בנו של ק"ו שאין לברך על שמחה שלנו וגם כל ז' ברכות מכיון שבטלה השמחה בטלה הברכה כמ"ש הר"ן פ"ק דכתובות למסקנא דלא נפשי ימי ברכה מימי שמחה ובאמת מנהג זה עדיין נהוג בארץ אשכנז ומימי לא שמענו ולא ראינו בפפ"דמיין שברכו מיום שני ואילך שום ברכה רק פעם א' ברכו בסעודת שבת ז' ברכות עפ"י הוראת גדול א' ולעז עליו כל המדינה ונ"ל דאותו גדול נמי לא אמרו אלא בשבת דלא שייך ערבה שמחה דאין להזכיר חורבן בהמ"ק בשבת אבל בחול מודה.

פרק ו.

כאב רחמן הדואג לטובת בניו, כן היתה מגמת פני רבינו וכל ישעו אך לרונם את קרן עדתו, עמו וצאן מרעיתו, בעינים פקוחות פקח על עסקי צבור להטיב מצבם, עדתו אשר ירדה פלאים והורד עדיה מעליי בימי הגלות בשנת תק"ה כאמור, ואשר סבלה נזק רב בימי הנהומה והמבוכה בעת המלחמה, היתה עליו כולה, ויומם ולילה עבד להשיב אלי את כבודה, וישת אל לבו לחילה ולפסג ארמנותיה. וירא ראשית לו, לקפח את המותרות והלוקסוס אשר כבר שרר אז בקרב עדתו בתעצומות עזו, וזה יהיה אבן הראשה ואכן פינה לבנין עדתו הנהרסה, כי אך בזה יטיב מצבם החומרי למלא פי אמתחותיהם הריקות בכסף וזהב, וגם להסר מעליהם כל קנאה ומשטמה, משכניהם שאינם בני ברית, כי אך הלוקסוס הוא הגורם התרופפות עמודי כסף ושולל כל נתח טוב, ויורידום לשאול ומטיל קנאה ומשטמה בין ישראל לעמים. ויקרא לעצרה את ראשי העדה, יועציה ונכבדי' ובית דינו מו"ש, אחרי עיונם נתקנו תקנות האלה, לגרש את המותרות השורר בסעודות של שמחה, אשר הוצאותיהן יעלו לפעמים למעלה ראש.

ואלה הנה התקנות ^(א).

(א) לסעודת בר מצוה יזמינו רק עשרה אנשים, לבד בעל הסעודה, הכר מצוה, המשרת, החזן, וגם אנשים הבאים ממקום אחר, אלה לא יכללו במספר העשרה, ולנשים אין רשות להזמין, חוץ מבנותיו וכלותיו, האם והחמות, אך להנה הרשות לקחת חבל בסעודה: מזמרים ובדחנים לא יביאו אל הסעודה. האיש המשלם מס ארבע מאות שקל כסף לשנה אין לו לכבד את קרואיו מן הדגים רק בקארפּען לא במינים אחרים הטובים ויפים מאלה. ומן הבשר רק בכשר שור או אווזים ותרנגולים, אבל אין ליתן משני מינים יחד. מיני תפונים ופרפראות לקנוח סעודה לא יתן לפניהם.

והשתיה כדת! תאיש אשר כסף ארנונותיו, מסו וגלגולתו לא יעלו למאה כסף בשנה, אין לו לתת יין לפני המסובין. והאיש אשר ישלם את הסך הזה ולמעלה יכול לתת יין לשותיו לכל היותר, מדה בת שלשה פינד יכיל. ואשר ישלם מארבע מאות כסף ולמעלה, לו הותרה הרצועה ויוכל להתהלך ברחבה בתרנגולים מפותמים, ויינות מבושמים ככל אות נפשו, אולם בקאפּע לא ולא.

(ב) לסעודת אירוסין אין לקרא רק עשרה אנשים מלבד שארייבשר חיותר קרובים, החתן כשהוא בחור רשאי לקרות מצדו חמשה בחורים. אם הסעודה תהי בשבת בערב, אזי סדר המאכלים הוא ככל האמור אצל סעודת בר מצוה בכל אופניו. אך אם יחוגו אותה באחד מימות השבוע, אז ינתן לפני הקרואים מרק, תרנגולים וחלת לחם. בלי שבת אין לעשות סעודת אירוסין, כי בגקל אפשר לבוא לידי חילול שבת. נשים

(א) העתקנו ספר אשכנזי, חיי ומעשי גדולי פראג* פאת הדור. פרידלנדר.

קרובות מותרות לקחת חבל בה. אין לקחת לשמחה כזו יותר משני משרתים. (ג) בעת אשר מביאין להחתן והכלה דורונות (שערבערל געלד) אל יקראו נשיב אחרות לבד האמהות של המאורשים עם בנותיהן וכלותיהן. לרגלי התשורות האלה, אסור לקדם את פני הנאספים במטעמים ומיני מתיקה, בתפוחים אשורים (ציטראנען) בתפוחי זהב, רק בקאפסע יש לכבד.

(ד) הנשים אינן רשאות בהיותן בבית הכנסת, לברך בברכת מול טוב את חברותיהן בעלות השמחה ביום שמחתן, כי בניקל יסובב על ידי זה הפרעת התפלה ובטול עבודה. אם הנשים תלכנה לבית בעל השמחה אין לכבד אותן לא בממתקים ותפוני נופת ולא בקאפסע.

(ה) מנגנים (כלי-זמר) לרקידה בשבוע החתונה רשאים לקחת רק ביום הראשון אחר הצהרים עד שעה התשיעית. החתן לא יובל בערב לפני יום הנשואין בחברת מרעים בהמון חוגג. הסעודה שבערב אשר לפני יום החופה מועדת אך לקרובים ולא תמשך בלילה יותר מעד שעה תשיעית בחורף ועד שעה שתים עשרה בקיץ. אולם האיש אשר לא ישלם מאת כסף מס לשנה, אין לו לעשות את הסעודה הזאת כל עיקר וגם מנגנים אינו רשאי לקחת.

ביום החתונה או הרשות ביד כל אדם לקחת מנגנים, אבל לא ירבה מספרם יותר מארבעה. לסעודת נשואין אל יקראו רק חמשה עשר אנשים ושש

נשים, חוץ משארי בשר הקרובים. והאנשים אשר ישלמו מס משלש מאות כסף ומעל, המה יכולים לסדר את השלחן כנפשם, אבל אך לא בלאקס ופארעלדין, וגם לא בכלים מכלים שונים היקרים ביותר, אולם אלה אשר ישלמו שש מאות כסף לשנה יכולין להתנהג בסעודת נשואין ביד רחבה בלי מצרים, בכל זאת נפן בעצתנו גם אל פני העשירים, לתת מדה וקצב להמתרות היתרות, בכדי שלא לבייש את מי שאין ידו משגת, וגם לחוס על ממונם, ולא יכלו כחם להבל, ולריק כל יגיעם בהוצאות עודפות.

(ו) בסעודת ברית מילה, כה יהיה סדר ההנהגה, האיש המשלם עד חמשים כסף מס, אל יקרא רק עשרה אנשים, ויתן שני מיני מאכלים, בשר עגל ויין אל ינתן. – האיש המשלם מאת כסף ועד שלש מאות כסף יוכל לקרות עשרים אנשים ולכבדם בתפונים, תרנגולים ויין. – האיש המשלם משלש מאות ומעלה יוכל להזמין חמשה ועשרים אנשים ויעריך לפניהם השלחן ככל אוות נפשו. אולם אם יום הסעודה יקרה בערב שבת או בערב פסח, אז גם המשלם מס היותר גדול איננו רשאי לקרות יותר מחמש עשרה קרואים, ובסדר המאכלים מוגבל הוא כמו האיש המשלם המס ממדרגה נמוכה. בימים האלה לא תמשך הסעודה יותר מעד חצות היום בחורף ועד השעה השנייה אחר הצהרים בקיץ. אך איש עני לא יכבד מהיום והלאה על סעודת ברית מילה בקאפסע ורק בערב פסח מותר, כפרט היוצא מן הכלל. אצל פדיון הבן יתנהגו בסדר ההנהגה ע"פ התקנות הנוהגות בסעודת ברית מילה.

(ז) משרתי הסעודה, מסדרי שלחנות וכיו"ב, מזהירים המה שלא יתבעו שום תביעת כסף חוץ משכרם הקצוב כמו סרינקעלד וכדומה, לא מן הקרואים. ולא מבעלי הסעודות ומהמאורסין וקרוביהם וגם לא ינתן להם. גם כל כסף העודף אשר יבקשו המנגנים והמשמשים תחת שמות ואמתלאות שונות, ועושים

להם זאת פעמים רבות לחוקים קבועים, ישתקע הדבר ואל ינתן להם מהיום והלאה רק שכרם הקצוב.

ח) המנהג הרע אשר השתרש בינינו זה שנים אחדות, אשר מעשה-מאפה יקרים מאד, עומדים להמכר בסומבי ברחובות קריה, ואשר בעבור זה באים בני אדם לידי רעבתנות ולידי נטיה למותרות למשוך את בשרם בתענוגים, מעתה נאסר בכל תוקף ורק תפונים קטנים בשביל הילדים אשר מחיר כל אחד הוא צ"ל אחד או חצי, מותר למכור.

צ"ל כל זה נוסדה אגודה מפקחת (קאמיסיאן), לשמור ולדקדק אחרי החזקת התקנות בזהירות יתירה. העבריינים יענשו בעונש כסף עשרה רייכסטאלער ולפעמים אשר יענשו במאסר ופחיתת הכבוד גם כן.

יען וביען כי מצב עדתנו פרוץ כידוע לכל איש, כבר הגיעה העת לתקן תקנות מועילות להסרת הרע מקרבנו ולהטיב את מצבנו ולצט צחה החלטנו ותקננו תקנות האלה.

א) שום איש מאנשי עדתנו לא יפגע בשוק בכבוד קונה יהודי או אינו יהודי בדברי עזות ובוז.

ב) אסור ללכת במטה או במשען אך הוקנים הבאים בימים.

ג) אסור ללבוש מטפחת משי, שרות קשורים, סדינים, כחנות יקרות ופיאה נכרית משוחה בסוך ובושם.

ד) אין הנשים רשאות להופיע מחוץ הגעטא, לבושות מכלול בפארות, צניפות מהודרות, בבתי נפש ולחשים, במגבעות ירוקות ומלבושים יקרים, גם לא במנעלים אדומים.

ה) אם יסע איש במרכבה או בעגלה, אל יהיין שום איש לעמוד מאחורי המרכבה.

את העוברים על התקנות האלה מזהירים בעונשי כסף וכבוד וגם בעונש מאסר.

על החתום באו:

הרב הראשי: יחזקאל לנדא. ובית דינו הצדק, ה"ה מאיר פישלס.
יהודא ליב קאסאוויץ. שלמה עמרין. משה גינצבורג
שפירא. יוסף ליבערליס.

נשיא העדה: ישראל בה"ר שמעון שפירא פרענקיל.

ראשי הקהלה: יעקב יצחק אויסטערליץ. נתן עפשטיין. יצחק פאפערס. צבי עללבאגין. בצלאל סאבאטקא.

וועד היועץ: משה מיכלוסף. משה איטשעלעס. אליהו האבערן. שמעון קוא. שמעון ניישטאדל. משה בעק. שמואל דוקקא. יצחק פארגעס. אליעזר סעקעלעס. יעקב מיסלאד. בער עללבאגין. אברהם אמרים וועהלי. מרדכי בונצעל. וואלף שפירא פרנקל. מענדל קארפעלעס. וואלף ליבנא קאליש.
משה ישראל האמבורגער. אהרן וועדעליס.

Shlomie Dachs

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סז עמוד ב

תנו רבנן: די מחסורו - אתה מצווה עליו לפרנסו, ואי אתה מצווה עליו לעשרו; אשר יחסר לו - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. אמרו עליו על הלל הזקן, שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו; פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו, ורץ לפניו שלשה מילין.

מופת הדור תולדות נודע ביוהדה עמוד לח

ביום החתונה או הרשות ביד כל אדם לקחת מנגנים, אבל לא ירבה מספרם יותר מארבעה. לסעודת נשואין אל יקראו רק חמשה עשר אנשים ושש נשים, חוץ משארי בשר הקרובים. והאנשים אשר ישלמו מס משלש מאות כסף ומעל, המה יכולים לסדר את השלחן כנפשם, אבל אך לא בלאקס ופארעלדין, וגם לא בכלים מכדים שונים היקרים ביותר, אולם אלה אשר ישלמו שש מאות כסף לשנה יכולין להתנהג בסעודת נשואין ביד רחבה בלי מצרים, בכל זאת נפן בעצתנו גם אל פני העשירים, לתת מדה וקצב להמותרות היתרות, בכדי שלא לבייש את מי שאין ידו משגת, וגם לחוס על ממונם, ולא יכלו כחם להבל, ולריק כל יגיעם בהוצאות עודפות.